

## FRÁSÖGN

af vorkundi NATO-þingsins í Varsjá 25.–28. maí 2018

Árlegur vorkundur NATO-þingsins var haldinn í Varsjá dagana 25.–28. maí sl. Af hálfu Íslandsdeildar NATO-þingsins sótti fundinn Njáll Trausti Friðbertsson, formaður, auk Örnú Gerðar Bang ritara. Á vorkundum NATO-þingsins vinna málefna nefndir skýrslur og eiga fundi með fulltrúum ríkisstjórna, alþjóðastofnana og sérfræðingum. Þá er þingfundur haldinn þar sem fjallað er um þau mál sem hæst ber í alþjóðlegri öryggis- og varnarmálaumræðu. Helstu umræðuefni fundarins voru ástandið í Rússlandi, með áherslu á afskipti af kosningum og ranga upplýsingagjöf og baráttan gegn hryðjuverkaógninni. Einnig fór fram umræða um ástandið í Íran, átökin í Sírylandi, flóttamannavandann, ástandið í Norður-Kóreu og orkuöryggi. Rúmlega 260 þingmenn sóttu fundinn frá 29 aðildarríkjum auk fulltrúa frá 22 aukaaðildar- og áheyrnarríkjum.

Á fundi stjórnarnefndar NATO-þingsins var m.a. tekin ákvörðun um starfsemi og helstu viðfangsefni NATO-þingsins seinni hluta árs 2018. Samþykktar voru breytingartillögur við starfsreglur NATO-þingsins. Áfram verður áhersla lögð á samstarf og stefnu um opnun fyrir ný aðildarríki, norðurslóðamál, spillingu og áhrif hennar á öryggi ríkja, kynjajafnrétti og öryggismál og samskipti þvert yfir Atlantshaf. Rætt var um samskipti NATO-þingsins við rússneska þingið og voru nefndarmenn sammála um að halda samskiptum við Rússa óbreyttum í samræmi við ákvörðun stjórnarnefndar þingsins í Ríga 2014 þar sem nefndarmenn kusu einróma með því að Rússar misstu stöðu sína sem aukaaðildarríki að NATO-þinginu eftir innlimun þeirra á Krímskaga. Áhersla var þó lögð á mikilvægi þess að samræður ættu sér stað milli Rússa og NATO-þingsins. Þá var tekin ákvörðun um að Ruxandra Popa tæki við starfi framkvæmdastjóra NATO-þingsins árið 2019 af David Hobbs sem gegnt hefur starfinu síðan 2008.

Stjórnmalanefnd fjallaði um tvær skýrslur á fundum sínum. Sú fyrri fjallar um óstöðugleika í suðri og sú síðari um ástandið í Norður-Kóreu og áskoranir varðandi alþjóðlegt öryggi. Vísinda- og tækninefnd ræddi um afskipti Rússlands af kosningum og þjóðaratkvæðagreiðslum í aðildarríkjum NATO og ranga upplýsingagjöf. Þá fór fram umræða um nýbreytni í varnarmálum og hvernig NATO gæti nýtt sé tækniframfarir í verkefnum sínum. Enn fremur var rætt um drög að skýrslu sem beindi sjónum sínum að tískusveiflum í tæknigeiranum og skuggahliðum öryggismála, t.d. hvernig hryðjuverkasamtök nota dulkóðuð skilaboð og rafmynt (*Cryptocurrencies*) í starfsemi sinni. Jafnframt fór fram umræða um framtíð kjarnorkusamnings við Íran.

Efnahagsnefnd NATO-þingsins fjallaði í skýrslum sínum um áskoranir varðandi orkuöryggi í Mið- og Austur-Evrópu, alþjóðaviðskipti og framtíð geimiðnaðarinnar. Þá fjallaði varnar- og öryggismalanefnd NATO-þingsins um drög að tveimur skýrslum á fundi sínum. Sú fyrri fjallar um dreifingu ábyrgðar innan NATO og hvernig endurskipuleggja megi starfsemina með jafnari ábyrgð aðildarríkjanna. Síðari skýrslan fjallar um málefni Afganistan og samhengið milli öryggismála heimamanna og heimshlutans. Jafnframt fóru fram pallborðsumræður um sérstakar aðgerðir í nútímaöryggisumhverfi. Nefnd um borgaralegt öryggi ræddi um lýðræði og mannréttindi við Svartahaf og borgaralegar varnir á norðurslóðum og við Miðjarðarhaf. Þó fór fram pallborðsumræða um ástandið í Rússlandi og áskoranir.

Auk þess fór fram vinna í vinnuhópi um menntun og kynningu á öryggismálum og verkefnum NATO í aðildarríkjunum. Njáll Trausti Friðbertsson tók þátt í fundum nefndarinnar og lagði m.a. áherslu á mikilvægi þess að upplýsa ungmenni um grundavallarmarkmið bandalagsins í tengslum við sögulega þróun og breytt ástand öryggismála í heiminum í dag. Spurningalisti hefur verið sendur frá NATO-þinginu til mennamálaráðuneyta allra aðildarríkja þar sem óskað er upplýsinga um framkvæmd fræðslu um öryggismál í grunnskólum ríkjanna.

Hinn eiginlegi þingfundur NATO-þingsins fór fram 28. maí sl. þar sem tignargestir fluttu ávörp og svöruðu spurningum fundarmanna. Meðal þeirra sem fluttu erindi voru Paolo Alli, forseti

NATO-þingsins, Marek Kuchcinski, forseti pólska þingsins, Andrzej Duda, forseti Póllands Mateusz Mroawiecki, forsætisráðherra Póllands og Jens Stoltenberg, framkvæmdastjóri NATO. Forseti NATO-þingsins setti fundinn og sagði m.a. í ræðu sinni að sjónum yrði sérstaklega að varnarútgjöldum aðildarríkjanna í ljósi nýrra öryggisógnna. Aðildarríkin hafi neyðst til að snúa við áratugalöngum niðurskurði til varnarmála árið 2014 eftir að Rússar innlimuðu ólöglega Krímskaga. Þau séu byrjuð að færast nær því markmiði að 2% af vergri landsframléiðslu (GDP) sé varið til varnarmála árið 2024, þótt sum ríkin þurfi að koma á fót aðgerðaáætlun til að ná því marki. Þá sagði Alli: “Þar sem við köllum saman þingmenn sem bera ábyrgð á fjárhagsáætlun varnarmála aðildarríkjanna, er ljóst að NATO-þingið gegnir mikilvægu hlutverki við að ná samtöðu varðandi sanngjarnari dreifingu þess álags sem fylgir sameiginlegu vörnum okkar”. Það sé málefni sem varði bæði hernaðarlegan árangur og stjórnmalalega samstöðu.

Í ræðu sinni lagði framkvæmdastjóri NATO m.a. áherslu á að jafnari byrðar yrðu lagðar á bandalagsþjóðir og framlög Evrópuríkja til varnarmála yrðu aukin. Einnig ræddi hann um endurskoðun herstjórnarkerfis NATO með áherslu til austurs og varnir gegn nýjum ógnum svo sem netógnum og fjölþættum ógnum. Samstarf við ríki utan bandalagsins og uppbygging stöðugleika bæði til suðurs og austurs sé einnig í brennidepli auk áframhaldandi stuðnings í Afganistan með auknum mannskap og aðstoð við nágrannaríkin Jórdaníu, Írak og Túnis. Einnig fór fram umræða á þingfundinum um leiðtogafund NATO sem haldinn verður í Brussel 11. – 12. júlí nk. og samþykkti þingið yfirlýsingu nr. 444 um staðfestingu á samstöðu og trúverðugleika NATO.

Njáll Trausti Friðbertsson tók til máls á þingfundinum og vakti athygli á mikilvægi jafnréttismála. Hann lagði áherslu á mikilvægi öryggisályktunar Sameinuðu þjóðanna nr. 1325 um konur, frið og öryggi sem hefur leitt til aukinnar áherslu á jafnréttismál og mikilvægi þess að innleiða þau í starfsemi og stefnur tengdar öryggis- og varnarmálum. Hann sagði eitt af markmiðum ályktunarinnar vera að stuðla að sanngjarnara umboði bæði karla og kvenna þegar horft sé til varnarmála og friðarumleitana þar sem þingmenn gegna mikilvægu hlutverki. Því beri okkur að stefna að heilstæðri nálgun sem tryggi aðkomu beggja kynja að stefnumótun í þjóðþingum, nefndum og störfum NATO þar sem verulega hefur hallað á konur. Þá spurði Njáll Trausti framkvæmdastjóra NATO hvort hann sæi aukna áherslu hjá bandalaginu á jafnréttismál og hvort unnið væri að innleiðingu ályktunar Sameinuðu þjóðanna nr. 1325.

Jens Stoltenberg svaraði því til að jafnréttismál væru afar mikilvæg og aukinn fókus væri á þeim innan bandalagsins. Hann sagðist stoltur af vinnu NATO undanfarið varðandi jafnréttismál og sagði hlut kvenna í þjálfun hafa aukist mikið. Sýnileiki bandalagsins á þessu sviði hafi jafnframt aukist og mikið verk verið unnið. Þá benti hann á hversu óskynsamlegt það væri að beina eingöngu sjónum að helmingi íbúa og sú sé ekki raunin hjá bandalaginu.

Ársfundur NATO-þingsins fer fram í Halifax 16.–19. nóvember nk. Frekari upplýsingar fást hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu [www.nato-pa.int](http://www.nato-pa.int).